

lesarabrøv

Gevið lögregluni náðir at arbeiða

Árið 1991 hevði ikki meira enn tikið við, tá lögreglan í Føroyum fór at gera um seg. Við at »gera um seg« meini eg, at lögreglan reidiliga er farin í hernað imóti tí lógloysi, sum nú í skjótt fleiri mannaminni hevur valdað í hesum landi. Tøkk og rós fái hon fyrri tað! Lógar eru gamlar í samfelagi okkara og helst eru lógarbrotni eins gomul. Men í tí vit skilja við rættartrygd, liggur, at eitt ávist samsvar er imillum tær reglur og skipanir, sum settar eru at galda í samfelagnum, og tað álvára, sum liggur aftanfyrri. Ikki nyttar nógv at hava lógar, sum kunnu brótast uttan at hetta fær avleiðingar fyrri brotsmannin. Tó nakað soleiðis hevur skipanin í nógvum fornum virkað í Føroyum. Men nú sýnist vend at vera komin í. Kanska skoðsmálið lögreglan fekk í Sosialinum 8. januar í ár rakti nakað meint? Hvussu er og ikki, so hava vit hesar seinastu dagarnar sæð, at lögreglan í tveimum fornum hevur tikið stig til at steðga lógarbrotum, sum nærum vóru komin í hevd.

Løgtingið ger lógar, lögreglan umsitur tær

Men lógið er tað tó at siggja hvussu summi fólk taka imóti hesum tiltøkum. Ikki er so lógið kanska, at tey sum nú standa til stevning frá ákeruváldinum, eru eitt sindur illa heitin, men tann røsla, sum nú sýnist at sláa ring um hesi áður-nevndu, tykist mær reidi-

liga marghættlig. Av hesum sama tykist lögreglan í hesum døgum ikki at vera serliga væl lýdd, og hetta tí at hon so smátt er farin at gera sitt areiði. Fleiri tykjast at hava trupult við at fara at tað eru landsins fólkavaldu umboð, og ikki alment tilnevndir embætis- og tænaastumenn, sum skulu smíða landsins lógar. Teirra arbeiði er har aftur imóti at siggja til, at tær lógar, sum lögtingið samtykkir og annars allar aðrar lógar, sum skulu eittast at galda í føroyska samfelagnum, verða hildnar. Tá lögreglan nú endiliga er farin undir hesa tungu byrðu, áttu allir føroyingar, sum taka undir við at tær lógar, sum her verða gjørdar, skulu gerast fyrri at halda, at stuðla upp undir arbeiðið hjá lögregluni heldur enn at leggja fót fyrri tí. Tey, sum gera tað eru vandamikil fyrri samfelagið alt.

Krevjið nakað av teimum fólkavaldu

Tað hevur nú í nógv ár verið meylað upp í saman um okkara ólukku rúsdrekkað. Men nú, tá tað endiliga røktist fyrri eini loysn, eru fólk í øðini. Latið okkum heldur nýta henda møguleikan til at vísa á hvussu burturvið okkara lógarverk er. Ikki við at kasta lögregluni mykju millum herðarnar, men við at krevja okkara umboð á tingi at tala okkara sök.

Hoyvík 23.01.91
Jóanes N. Dalsgaard

Samgongan ætlar at avhøvda veiðu við húki

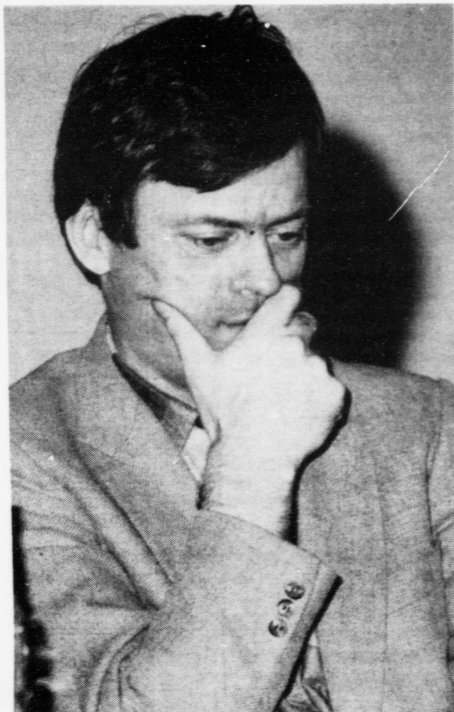
Tað er sera litið itøkiligt, sum er komið fram um, hvørjar ætlanir, ið landsstýrið hevur á fiskivinnu-økinum. Men tað liggur tí rættuliga greitt, at ætlanin er at taka grundarlagið undan feskfiska-veiðu við húki.

Sum kunnugt er veiða við húki arbeiðskrevjandi, og hetta merkir, at slik veiða hevur størri studingstørv enn t.d. trol-veiða. At ein veiða er arbeiðskrevjandi í hesum tíðum er veruliga positivt, tí samstundis gevur hon nógv arbeiðsplass, og hetta merkir aftur at tann eykastudningur, sum verður latin er við til at minka um tað arbeiðsloysi, sum annars er.

Tann eykastudningur, sum verður veittur húka-veiðu, kann lýsast við hesum tølum:

Til trolarar verður bert latin rakstrarstudningur, sum t.d. fyrri upsa er 62 oy/kg. Fyrri tosk og hýsu verður einki latið. Her skal nevnt, at hjá pærolarum hevur veiðan av toski og hýsu í 1990 verið um 10%, í 1989 um 18% og í 1988 uml. 30%.

Tilsvrandi kann upplýst, at til linu verður latið fyrri alla veiðu. Nakað minni fyrri stóran tosk enn fyrri restina, so manningarstudningurin er uml. kr. 1,00 pr. kg. Reiðarar fáa uml. 80 oy/kg. Samlaður manningar- og rakstrarstudningur er tiskil kr. 1,80 til linuskip, meðan tilsvrandi tal við veiðusamansetingini í 1989 er uml. 50 oy/kg hjá t.d. pærolarum. Verður roknað við 90-tølunum verður talið eitt sindur hægri, og verður roknað við tølun-



um undan -89, verður tað lægri.

Ein av fiskivinnulógnum frá 1990 ásetti, at allur studningur skuldi gjaldast sum prisiskoyti, sum skuldi leggjast oman á prisin og sum skuldi bítast samb. sáttmálan. Spurningin um sáttmálan kunnu vit halda uttanfyrri í hesi grein. Tað hevur ikki verið heilt greitt, um talan fór at verða um eitt prisiskoyti fyrri allar veiður, ella um talan var um ymisk prisiskoyti fyrri trol og hók. Hetta seinna vildi merkt ymsar prisir fyrri ymsar veiður. Tað hevur

verið roynt fyrr, men farið var frá tí aftur, tí tað riggaði ikki við fleiri primum. Umboðsmenn fyrri gomlu samgonguna kundu ikki geva greitt svar uppá henda spurning. Men undir samráðingunum í samband við skipan av hesum landsstýrinum fekt tó tað greiða svar frá einum av nýggju landsstýrismonnum hjá fólkaflokkinum, at talan var um eitt prisiskoyti.

Nýggja samgongan hevur fingið frágreiðing um, hvørjar avleiðingar, ið verða av hesum. Nevniliga at tá talan bert verður

um ein pris framyvir, og tá studningar í heila tikið skulu minkast, so kann hetta bert merkja, at tann meirviðbót, sum linuskip í lötuni fáa í mun til trolarar, fellur burtur. Hesin munur er tær kr. 1,80, sum linuskip fáa við frádrátti av teimum kr. 0,50, sum trolarar fáa. Hetta merkir, at húkurin kemur at missa kr. 1,30 pr. kg. + tær lækkingar, sum annars ætlanin er at fremja.

Tá hetta uppskot á fyrsta sinni varð samtykt, vistu menn nóg illa hvat tað snúði seg um. Uppskotið varð jú dikterað av ávisum tingmanni, og uppskotið fekk als onga viðgerð. Hvorki í landsstýrinum ella tingi.

Men meðan nógv av hinum lógarfuskunum skal avtakast ella broytast munandi, so stendur nú eftir, at javnaðarflokkurin hevur víðurkent at ein lóg, sum tekur grundarlagið undan húkaveiðu, skal framvegis verða í gildi. Fólkaflokkurin hevur »allernáðigst« jattað, at henda avhøvding skal útsetast nakrar mánaðar.

Tiverri visir hetta, at víðurskiftini hjá fiskivinnuni eru viðgjørd á ein sera lættisoppakendan hátt í teimum samráðingum, sum hava verið í samband við skipan av hesum landsstýri.

Spurningurin er so, um javnaðarflokkurin hevur yvirtikið »vi alene vide« politikkinn hjá fólkaflokkinum. Byrjanin er í hvussu er vánalig.

Óli Jacobsen

Hvar er ognarrætturin?

Hvussu ber tað til, at lögtingið kann sita og samtykkja lógar, sum ganga í móti grundlógini.

Taka vit nú S.E.V., so eigur S.E.V. alt vatnið í Føroyum. Sjálvt um vatnið liggur í ognarhaga, so hava tey, sum eiga hagan, onki at siga, tí lögtingsamtykt er sum sigur, at S.E.V. eigur vatnið.

Tað er nú soleiðis, at tey, sum eiga hagan, eiga vatnið, hvussu kann so S.E.V. eiga vatnið í einum

haga, sum S.E.V. onki eigur í.

Grundlógin sigur, at »ejendomsretten er ukrænkelig«, so her brýtur lögtingið grundlógina, tí at lögtingið kann ikki geva S.E.V. nakað, sum teir onki eiga í.

Sjálvandi kundi S.E.V. fingið vatnið í kongshøggunum frá lögtinginum, tí kongsið er ogn alra føroyinga.

Soleiðis liggja kommunur og ognartaka lendi frá

ognarjórðini, meðan kongsjórðini, sum kann liggja líka væl fyrri, verður ikki skeitt at.

Tað má vera ein treyt, at um og nær takast skal, so má tað fyrst bliva kongsjórðin, sum verður ognartekin, hon er jú ogn alra føroyinga, og má og skal koma almenninum til góða.

Løgtingið skal halda seg innanfyri karmarnar á grundlógini, men flestu føroyingar vita at lög-

tingsamtyktirnar ofta stríða imóti grundlógini, og mangur føroyingur er dømdur í Føroya rætti eftir lögtingsamtyktunum og ikki eftir sinum lógarfesta rætti í grundlógini.

Ognarrætturin í Føroyum er burtur, vanligi borgarin hevur ongan rætt, um tú eigur eitt jarðarstykki. Hevur kommunan áhuga í stykkinum, so ognartekur hon tað bara, um tú sigur a

ella ber líka mikið, tú hevur ongan rætt imóti kommununi, sum jú kann ognartaka eftir lögtingsamtyktunum. Sjálvt um grundlógin sigur at »ejendomsretten er ukrænkelig« og sjálvt um grundlógin er hægst her á landi, domir rætturin altíð kommununa sum vinnarin. Frælsið og rættur hins einstaka er ikki tryggjaður í grundlógini longur, tað hevur Føroya lögting syrgt fyrri. Tú hevur ong-

an rætt longur, tú skalt bara makka rætt, sum kommunan og aðrir stovnar siga, teir hava altíð rætt.

Nær fáa vit tann rættin, vit eiga í samfelagnum sambært grundlógini?

S.B.